

Monumentnummer*: 526713

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **27 mei 2003**
Kadaster deel/nr **82909/176**

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Amsterdam		Amsterdam		Noord-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Watertorenplein	4 A	A		1051 PA	Amsterdam		
Watertorenplein	6			1051 PA	Amsterdam		
Watertorenplein	8			1051 PA	Amsterdam		
Watertorenplein	4 B	B		1051 PA	Amsterdam		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel
Amsterdam		Y					4027

Omschrijving**

Inleiding

Voormalig POMPGEBOUW, onderdeel van het complex Pompstation van de Gemeentewaterleidingen Amsterdam, centraal gelegen op het voormalige waterleidingterrein.

Omschrijving

Het pompgebouw bestaat uit vier geschakelde parallelle hallen, elk 3 beuken breed en 9 traveeën diep op rechthoekig grondplan en met zadeldak met blauwgrijze gesmoorde kruispannen (behoudens latere restauratie van één dakschild), bekroond door een langgerekte lichtkap met plat dak over de noklijn met aan weerszijden een serie gekoppelde vensters, deels met oorspronkelijke tweemaal-vierruits roedenverdeling. De hallen hebben inwendig in oorsprong geen verdiepingslagen. De middenhallen hebben een vrije hoogte van 15.50 m tot aan de onderkant van de nok. Met uitzondering van de westelijke hal is het pompgebouw geheel onderkelderd. De twee zijhallen hebben een zoldervloer ca. zes meter boven het peil van de grondvloer, hierin zijn de trekstangen ten

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

behoefte van de constructie van de dakspanten opgenomen. De twee identieke middelste hallen zijn hoger en zowel aan de voor- als achterzijde iets verder naar voren uitgebouwd. Ook de lagere buitenste- of zijhallen zijn onderling identiek. Van elk der vier hallen zijn aan de voor- en achtergevel de midden- en zijbeuken gemarkeerd door een geleding met enkele en dubbele lisenen, die boven aan elkaar zijn verbonden door even ver uitgemetselde daklijsten. De hoger opgetrokken lichtkappen krijgen zowel aan de voor- als achterzijde een extra accent door uitkragende bakstenen kroonlijsten waarop kantelen met natuurstenen afdekking. Op de middenhallen worden de kantelen geflankeerd door overhoeks op kraagstenen uitgemetselde en hoger opgetrokken pilasterconsoles. De geledingen tussen midden- en zijhallen worden elk benadrukt door een uitgebouwde vierkante schoorsteen. De getoogde vensters op de begane grond zijn het grootst, met middenstijl en tussendorpel en 36-ruits roedenverdeling. Op de eerste verdieping in beide middenhallen telkens twee gekoppeld, met tussendorpel en gemetselde middenstijl en elk 15-ruits roedenverdeling. Ook in de hogere zijgevels van de middenhallen bevinden zich dergelijke vensters. Op de bovenste verdiepingen onder de kanteellijsten telkens vier rondboogvenstertjes, elk negenruits met verbijzonderde roedenverdeling in de toging, met daarboven bij de middenhallen nog een roosvenster met radiale verdeling. De zijgevels van de zijhallen hebben getoogde spaarvelden in verschillende breedte en eenvoudige toegangspartij onder toging. De architectuur van voor- en achtergevels is gelijkvormig, alleen aan de voorzijde is de detaillering iets rijker: behalve natuurstenen accenten op hoeken en sprongen aan de lisenen, in de plinten en halverwege de schacht, zitten aan deze noordzijde ook in de venstertogen natuurstenen aanzetstenen. Bovendien zijn aan de noordzijde onder de schuine daklijsten, met telkens één tussentrap, klimmende boogfriezen uitgemetseld, en zijn de daklijsten hier verankerd met 24 sierlijke smeedijzeren muurankers. Twee stenen trappen met vier treden leidden tot de oorspronkelijke hoofdtoegangen met paneeldeuren in de twee middenhallen die oorspronkelijk ruimtelijk één geheel vormden en werden gescheiden door een zestal dubbele gietijzeren zuilen.

In het interieur, ter plaatse van de hoofdas van het gebouw, waar de twee kapconstructies van de zadeldaken boven de middenhallen samenkomen, wordt de draagconstructie gevormd door een zestal dubbele naar boven toe uitlopende gietijzeren zuilen. Betonnen grondvloer van de middenhal afgewerkt met tegelvloer. Vloeren van de zijhallen opgebouwd uit troggewelfvloeren, een combinatie van ijzeren balken en gebogen betonelementen. De zoldervloeren zijn opgebouwd uit stalen liggers. De draagconstructie van de daken van de middenhallen bestaat uit ijzeren vakwerkspanten en horizontale spanstaven. De spanten rusten ter plaatse van de gemetselde penanten op ingemetselde uitkragende basaltblokken. De draagconstructie van de daken van de zijhallen wordt gevormd door een vakwerkconstructie. De spanten zijn voorzien van grenen gordingen met kraal, waaroverheen het dakbeschot is aangebracht. De twee middenhallen hebben een gelakt houten cassettenplafond. Kenmerkende onderdelen van het interieur van de middenhallen zijn verder onder meer de twee kraanbanen op acht meter boven de begane grond, de betegelde lambrisering, de geleding middels pilasters, de omlopende wandlijsten en het natuurstenen drinkfontein tegen de zuidelijke wand met waterspuwende vis en florale decoratie.

Waardering

Voormalig pompgebouw met bijbehorend interieur, hoofdonderdeel van het complex Pompstation van de Gemeentewaterleidingen van Amsterdam uit 1897-1899 van algemeen belang vanwege de cultuur- en architectuurhistorische, alsmede de typologische en industrieel-archeologische waarde. Tevens van belang wegens ensemblewaarde vanwege de ruimtelijke en historisch-functionele relatie met de overige complexonderdelen alsook met het aan de overzijde gelegen complex van de Westergasfabriek.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument